

Datum 2026-10-21
Diarienummer 2026/0358
Ert diarienummer Ju2026/01507
Handläggare Emmanuel Galaup

Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

Remissvar över SOU 2026:34, Nya nätbrott och andra åtgärder för genomförandet av direktivet om bekämpning av våld mot kvinnor och våld i nära relationer (Ju2026/01507)

Myndigheten för delaktighet (MFD) arbetar med att främja, guida och stödja samhällets aktörer att genomföra sina uppdrag utifrån hela befolkningens behov och förutsättningar. MFD lämnar följande yttrande.

Sammanfattning

MFD tillstyrker samtliga författningsförslag i rubricerat betänkande. MFD tillstyrker samtliga författningsförslag i betänkandet samt de förslag som berör statliga myndigheter och nationella aktörer. Myndigheten är särskilt positiv till förslagen om information, kompetensutveckling, samverkan, datainsamling och nationell samordning. Likaså ser MFD även positivt på att myndigheten föreslås medverka i översynen av riktlinjer och utbildningsbehov inför genomförandet av direktivet.

MFD önskar dock lämna några övergripande synpunkter för att betona vikten av att funktionshindersperspektivet beaktas och integreras på ett konkret sätt i alla delar av genomförandet av direktivet.

Myndighetens synpunkter

Allmänna synpunkter

MFD tillstyrker utredningens samtliga författningsförslag. MFD tillstyrker utredningens förslag som berör statliga myndigheter och nationella aktörer. MFD välkomnar särskilt de föreslagna uppdragen om information, kompetensutveckling, samverkan och datainsamling samt förslagen om nationell samordning. Myndigheten välkomnar också att MFD anges som samverkanspart i översynen av riktlinjer och utbildningsbehov för genomförandet av direktivet.

MFD vill understryka vikten av att ett funktionshindersperspektiv genomsyrar genomförandet av direktivet. Personer med funktionsnedsättning är mer utsatta för våld än befolkningen i övrigt. För kvinnor och flickor kan könsrelaterat våld

dessutom sammanfalla med beroende av en partner, närstående eller någon som ger stöd och omsorg. Brister i tillgänglighet, kommunikation och kunskap om målgruppens behov och förutsättningar kan dessutom försvåra möjligheten att berätta om våld, anmäla brott och få tillgång till skydd och stöd.

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning är en central utgångspunkt. Konventionen omfattar bland annat kvinnors, flickors och barns rättigheter, tillgänglighet, tillgång till rättssystemet på lika villkor samt skydd mot utnyttjande, våld och övergrepp. I detta sammanhang behöver genomförandet av direktivet inkludera funktionshinderspolitikens fyra inriktningar. Dessa är:

- universell utformning,
- åtgärdande av befintliga brister i tillgängligheten,
- tillgång till individuella stöd och lösningar
- samt förebyggande och motverkande av diskriminering.

Det innebär att generella åtgärder mot våld behöver vara tillgängliga för personer med olika funktionsnedsättningar, att befintliga hinder behöver undanröjas och att generella lösningar vid behov behöver kompletteras med individuella stöd och anpassningar. Perspektivet behöver beaktas genom hela kedjan, från förebyggande arbete och upptäckt till riskbedömning, rättsprocess, skydd, stöd och uppföljning.

Konsekvensanalysen (15)

MFD är positiv till att utredningen uttryckligen lyfter personer med funktionsnedsättning som en särskilt utsatt grupp och kopplar analysen till artiklarna 6, 7 och 16 i FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Utredningen anger också att personer med funktionsnedsättning har förhöjd risk att utsättas för våld och att förslagen därför kan få särskilt positiva effekter för gruppen. MFD delar bedömningen att ett stärkt skydd mot våld och förbättrade möjligheter till stöd kan få positiva effekter för personer med funktionsnedsättning.

MFD vill samtidigt framhålla att konsekvensanalysen i avsnitt 15.9 huvudsakligen beskriver dessa effekter på en generell nivå. För att förslagen ska få genomslag för personer med funktionsnedsättning behöver även faktisk tillgänglighet beaktas i genomförandet på ett konkret sätt. Det gäller exempelvis frågor om tillgänglig information och kommunikation, individuella skyddsbedömningar, tillgång till stöd och stödlinjer samt tillgängliga skyddade boenden. MFD bedömer därför att funktionshindersperspektivet bör följas upp särskilt i det fortsatta genomförandet av direktivet.

Funktionsnedsättning och beroendeställning som försvårande omständigheter (6.10)

MFD delar utredningens bedömning att svensk rätt uppfyller direktivets krav när utredningen konstaterar att 29 kap. 2 § i brottsbalken redan gör det möjligt att beakta att brottet riktats mot någon som varit särskilt utsatt på grund av exempelvis beroendeställning eller fysisk, psykisk, intellektuell eller sensorisk funktionsnedsättning. I tidigare kartläggningar har MFD beskrivit hur en våldsutövare kan utnyttja beroendet av individuella stöd, omsorg och att personer med funktionsnedsättning kan ha fler nära eller beroendebaserade relationer där våld kan förekomma.¹ I denna kontext saknar MFD en analys av hur funktionshindersrelaterat våld (det vill säga konkreta former av våld där exempelvis hjälpmedel, medicin eller kommunikationsstöd används som redskap för våld och kontroll) identifieras i rättstillämpningen.

Förebyggande och upptäckt av våld i bostäder med särskild service enligt LSS

Utredningen behandlar riktade förebyggande åtgärder i avsnitt 9.1.2.4 och stöd till brottsoffer med funktionsnedsättning i avsnitt 8.9.2.1. Den riktar även blicken mot våld i institutioner som drivs i statlig regi och som Statens institutionsstyrelse ansvarar för (avsnitt 8.9.2.3). Utredningen analyserar dock inte särskilt hur våld kan förebyggas, upptäckas och hanteras i bostäder med särskild service enligt LSS eller andra omsorgsmiljöer där personer med funktionsnedsättning kan vara beroende av personal. MFD anser att detta lämnar en viktig fråga obesvarad.

Kartläggningar som MFD har tagit fram visar brister i kunskap och rutiner för att förebygga våld i sådana boenden. Kartläggningarna beskriver också hur osäkerhet hos personal om risksituationer och samtycke kan leda till att våld och övergrepp inte polisanmäls².

Personer som bor i bostad med särskild service behöver kunna ta del av förebyggande insatser, berätta om eventuellt våld som uppstår i enskildhet och få kommunikationsstöd vid behov. Samma målgrupp behöver kunna söka hjälp, särskilt om någon i personalen misstänks vara förövare. MFD anser att det fortsatta arbetet bör belysa hur dessa möjligheter säkras och hur individuella behov av skydd och stöd tas om hand skyndsamt.

¹ MFD (2023) *Våld mot personer med funktionsnedsättning – Om utsatthet och förekomst av våld*, rapportnummer 2023:12.

² MFD (2023) *Att förebygga och bekämpa våld mot personer med funktionsnedsättning – Samhällets kunskap, åtgärder och insatser*, s. 94-95, rapportnummer 2023:11.

Artikel 16 i konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning ger en grund för att uppmärksamma skydd mot våld både inom och utanför hemmet.

Individuella skyddsbedömningar och riskbedömningarnas träffsäkerhet (7.3–7.5)

Utredningen beskriver polisens riskbedömningsinstrument och uppger att rutinerna för individuella skyddsbedömningar har uppdaterats. Någon analys av instrumentens faktiska träffsäkerhet för personer med funktionsnedsättning redovisas dock inte. MFD har tidigare framhållit att standardiserade bedömningsmetoder kan behöva kompletteras för att fånga risker utifrån funktionsnedsättning och tillgänglighetsbehov.³ Mot denna bakgrund finns skäl att uppmärksamma hur bedömningarna i praktiken beaktar beroendeställning, kommunikationsbehov och funktionshindersrelaterade våldsformer.

Skyddade boenden, särskilda behov och faktisk tillgänglighet (8.6 & 8.9)

MFD delar utredningens utgångspunkt att tillgången till skyddat boende behöver utgå från den enskildes individuella behov och förutsättningar. MFD delar också utredningens bild av att tillgängligheten till skyddat boende för personer med funktionsnedsättning behöver uppmärksammas.

MFD:s kunskapsunderlag⁴ visar att det finns en skillnad mellan att ett skyddat boende kan ta emot personer med funktionsnedsättning och att boendet i praktiken har förutsättningar att möta den enskildes behov. Personer med funktionsnedsättning beviljas fortfarande inte placering på skyddade boenden, bland annat på grund av bristande kompetens, omfattande stödbehov eller att boendeformen inte bedöms lämplig. Den fysiska och kommunikativa tillgängligheten varierar också mellan verksamheterna. För målgruppen ökar också risken för sammanbrott i placeringen – det vill säga en placering avslutas oplanerat och i förtid, så att den inte kan fullföljas som avsett - när boendet inte kan ge det stöd som behövs.

Mot denna bakgrund vill MFD nyansera utredningens bedömning att nuvarande ordning uppfyller direktivets krav och att ytterligare åtgärder inte är påkallade. Att

³ Myndigheten för delaktighet, Yttrande över Socialstyrelsens förslag till föreskrifter och allmänna råd om våld i nära relationer inklusive tillhörande konsekvensutredning, 17 februari 2022, dnr 2021/0618.

⁴ MFD (2025) *Skyddad på egna villkor*, rapportnummer 2025:15. Se även dnr 2024/0300.

ett skyddat boende kan ta emot en person med funktionsnedsättning innebär inte i sig att personen kan få skydd och stöd på jämlika villkor.

MFD vill därför framhålla vikten av faktisk och likvärdig tillgång till skyddat boende. Den enskildes behov av skydd, stöd och tillgänglighet behöver kunna matchas mot boendets faktiska förutsättningar vad gäller fysisk och kommunikativ tillgänglighet, kompetens och bemanning. För personer med mer omfattande eller specifika stödbehov kan särskild kompetens eller andra resurser behövas. Kunskap som MFD har tagit fram visar även att skyddet behöver ses som en sammanhängande process där stöd och anpassningar som behövs fungerar under vistelsen och i övergången till ett mer långsiktigt boende.

Tillgänglig information, stöd och rättsprocess

Tillgänglig information och kontakt med stödverksamheter (8.1, 8.5 och 8.9)

MFD ser positivt på att utredningen uppmärksammar tillgänglighet för brottsoffer med funktionsnedsättning. Utredningen betonar att information om stöd ska vara tillgänglig och beskriver bland annat lättläst information, uppläsning och chatt hos stödlinjerna. Genomförandet bör också ta tillvara MFD:s tidigare förslag om att öka kännedomen om Kvinnofridslinjen bland personer med funktionsnedsättning och yrkesverksamma som möter dem, utveckla kommunikationsstöd för samtal om våld och stärka tillgången till specialistkompetens.⁵

Tillgänglig anmälan och bemötande i rättsprocessen (7.1 och 7.8)

Tillgängligheten behöver omfatta hela vägen från anmälan till stöd och rättslig prövning. Utredningen redovisar anmälningsvägar och befintliga riktlinjer för bemötande. MFD:s tidigare kartläggning har identifierat hinder, särskilt när det gäller kommunikationshjälpmedel under förhör och tillgänglig information under rättsprocessen.⁶ Berörda aktörer behöver kunna identifiera individuella behov och anpassa kommunikation och bemötande genom hela processen. Ny empiri med fokus på rättsväsendets bemötande av personer med funktionsnedsättning framtagen av MFD⁷ pekar på att anpassningar är beroende av enskilda yrkesverksamma och lokala organisatoriska förutsättningar. Studien beskriver också svårigheter att omsätta befintlig kunskap och metodstöd i gemensamma arbetssätt, identifiera stödbehov tidigt och föra vidare relevant information genom rättskedjan.

⁵ MFD 2023:11.

⁶ MFD 2023:11.

⁷ Dnr 2026/0345-3.

Anmälan och stöd vid beroendeställning (7.1, 8.1 och 8.9)

MFD framhåller att rutiner för anmälan och hänvisning till stöd behöver beakta personer som är beroende av närstående, personlig assistans eller annan omsorg. Den utsatta behöver kunna söka hjälp och anmäla våld även när den som vanligtvis hjälper personen kan vara inblandad i våldet. Det förutsätter säkra kontaktvägar, anpassad kommunikation och möjlighet till stöd från någon som är oberoende av den möjliga våldsutövaren.

Riktlinjer, utbildning och kunskapens genomslag i praktiken (9.3)

MFD välkomnar utredningens förslag att berörda myndigheter, inklusive myndigheter inom rättsväsendet, ska se över sina riktlinjer och bedöma behovet av ytterligare utbildning, i relevant utsträckning i samverkan med bland andra MFD. I detta sammanhang framhåller MFD vikten av att kunskap om funktionsnedsättning och funktionshinder får genomslag i verksamheternas bemötande och stöd till brottsoffer. Riktlinjer, utbildning och metodstöd behöver ge personalen förutsättningar att uppmärksamma individuella behov och anpassa information, kommunikation och bemötande inom ramen för respektive verksamhets uppdrag.

Barn och unga med funktionsnedsättning (7.1, 8.7, 8.8 & 9.1)

Enligt EU-direktivet ska barn få stöd som är anpassat efter ålder, utveckling och individuell situation. Rapportering och kontakt med myndigheter ska vara barnvänlig. Barnets säkerhet ska beaktas vid vårdnad, umgänge och kontakt med den våldsutövande föräldern. Utredningen bedömer att svensk rätt och befintliga stödinsatser i huvudsak uppfyller direktivets krav på barns skydd.

MFD välkomnar att utredningen genomgående uppmärksammar barns särskilda behov av stöd och skydd och att den bland annat beskriver Barnahus, särskilt utbildade barnförhållare samt det utbildningsmaterial som Barnafriad och MFD har utvecklat med särskilt fokus på barn och unga med funktionsnedsättning. MFD delar utgångspunkten att stöd till barn ska vara specialiserat och anpassat till barnets ålder, utvecklingsbehov och individuella situation.

MFD vill samtidigt framhålla vikten av att barnrättsperspektivet och funktionshindersperspektivet tillämpas tillsammans. För barn med funktionsnedsättning kan funktionsnedsättningen påverka förutsättningarna att få information, komma till tals samt få tillgång till ett ändamålsenligt stöd och skydd. Detta perspektiv framgår i delar av utredningens analys, men hade med fördel kunnat göras tydligare i bedömningarna av barns möjligheter att anmäla brott, stöd till barn som är brottsoffer och barns säkerhet.

Förebyggande och tidiga insatser (9.1 & 9.3)

MFD delar utredningens bedömning av vikten av ett brett och långsiktigt förebyggande arbete mot våld. Myndigheten vill särskilt framhålla att personer med funktionsnedsättning behöver inkluderas i såväl generella som riktade förebyggande insatser. Det gäller bland annat tillgång till tillgänglig information, kunskap hos yrkesverksamma och metoder för tidig upptäckt av våldsutsatthet. Detta är särskilt viktigt för barn och unga med funktionsnedsättning, som annars riskerar att inte nås av ordinarie förebyggande insatser.

Datainsamling (10.7)

MFD välkomnar utredningens förslag om en mer systematiserad datainsamling om våld mot kvinnor och våld i nära relationer. MFD ser särskilt positivt på ambitionen att stärka förutsättningarna för återkommande uppföljning, analys och jämförelser över tid. I det fortsatta utvecklingsarbetet är det viktigt att, så långt det är möjligt, skapa förutsättningar för att synliggöra våldsutsatthet bland personer med funktionsnedsättning. Denna utsatthet, exempelvis hos personer med funktionsnedsättning, riskerar i dag att förbli osynlig i officiell statistik.

MFD välkomnar också förslaget att Brå, i samverkan med Socialstyrelsen och Uppsala universitet (Nationellt centrum för kvinnofrid, NCK), samt om det är aktuellt andra berörda aktörer, ska inrätta en systematiserad insamling av data som finns tillgängliga på central nivå om dels antalet skyddade boenden och antalet platser på skyddade boenden, dels antalet samtal till nationella stöddlinjer. När det gäller uppgifter om skyddade boenden anser MFD att det i detta arbete, så långt det är möjligt, även bör övervägas hur uppgifter om boendenas tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning kan inkluderas. Det kan exempelvis handla om uppgifter om fysisk tillgänglighet, tillgänglig kommunikation och boendenas förutsättningar att ta emot personer med olika stödbehov. Sådana uppgifter skulle förbättra möjligheterna att följa den faktiska tillgången till skydd och stöd för personer med olika funktionsnedsättningar.

Ärendets handläggning

I den slutliga handläggningen av ärendet har generaldirektör Anders Kessling (beslutande), avdelningschef Pernilla Börjesson och utredare Emmanuel Galaup (föredragande) deltagit.

Myndigheten för delaktighet

[elektroniskt underskriven]

Anders Kessling

UNDERSKRIFTSSIDA

Detta dokument har undertecknats med elektroniska underskrifter:

NAMN:	Anders Kessling
TITEL, ORGANISATION:	Generaldirektör, Myndigheten för delaktighet
TID:	2026-10-23 13:57:52 +02:00
IDENTIFIKATIONSTYP:	E-post (anders.kessling@mfd.se)
IDENTIFIKATIONS-ID:	bea189d19ba24ee0b8ef2a831c94f8d4

Certifierad av Comfact Signature
Accepterad av alla undertecknare
2026-10-23 13:57:57 +02:00
Ref: 384832SE
www.comfact.se

[Validera dokumentet](#) | [Användarvillkor](#)